

94(1177)
III 95

Микола Шудря

ЛИЦАРІ
БУЛАВИ

94(477)
Ш 95

Микола Шудря

Лицарі булави

Розповіді про українських гетьманів

Київ
ВЕЛЕС
2009

БІБЛІОТЕКА ХУПС

№ 131192

НАВЧАЛЬНИЙ ФОНД

ББК 63.3(4УКР)46
Ш95

Серія: «Культурна спадщина України»
заснована 2006 року

Шудря, Микола

Ш95 Лицарі булави. Розповіді про українських гетьманів. —
К.: Велес, 2009. — 240 с. — (Культурна спадщина України).
ISBN 966-8263-34-0

До збірки входять історичні розвідки Заслуженого діяча мистецтв України, лауреата Національної премії України ім. Тараса Шевченка Миколи Шудрі про українських гетьманів. Автор дає відповідь на запитання «Хто вони?» — родовід, освіта, вдача. Вказує місця народження, поховання та інші маловідомі факти з життя Байди Вишневецького, Петра Сагайдачного, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи та інших. Подаються й історичні довідки та уривки відомих творів, які допомагають краще розкрити образи славних синів України.

В книжці поміщено покажчики з основними відомостями про воєначальників Запорозької Січі, гетьманів (старших), військових, політичних і державних діячів інших країн

ББК 63.3(4УКР)46

*Графічні образи гетьманів, крім портрета Івана Підкови,
у виконанні Заслуженого художника України, лауреата
Національної премії України ім. Тараса Шевченка
Сергія Георгійовича Якутовича*

ISBN 966-8263-39-1 (серія)
ISBN 966-8263-34-0

© М. Шудря, 2009
© ВТФ «Велес», 2009

ЗМІСТ

ЗГАДАЙМО ПРАВЕДНИХ ГЕТЬМАНІВ	3
Вишневецький (Байда) Дмитро Іванович	9
Підкова Іван	19
Сагайдачний (Конашевич, Конашевич-Сагайдачний) Петро Кононович	29
Хмельницький Богдан-Зіновій Михайлович	43
Виговський Іван Остапович	59
Хмельницький Юрій Богданович	71
Тетеря Павло Іванович (Моржковський, Мережковський)	81
Брюховецький Іван Мартинович	93
Дорошенко Петро Дорофійович	103
Многогрішний Дем'ян Гнатович	111
Ханенко (Ганненко) Михайло Степанович	121
Самойлович Іван Самійлович	129
Мазепа Іван Степанович	139
Скоропадський Іван Ілліч	151
Орлик Пилип	157
Полуботок Павло Леонтійович	167
Апостол Данило Павлович	177
Розумовський Кирило Григорович	187
Скоропадський Павло Петрович	199

ПОКАЖЧИКИ

Видатні полководці Визвольної війни українського народу XVII ст.

Богданович-Зарудний	211
Богун Іван	211
Бурляй Кіндрат	212
Вещняк Федір Якубович	212
Виговський Данило Остапович	212
Войнаровський Андрій	212
Гамалія Григорій Михайлович	213
Ганжа (Ганджа)	213
Гладкий Матвій	213
Гоголь Остап	214
Горленко Дмитро Лазарович	214
Гуляницький Григорій	214
Джалалій (Джелалій, Джеджалій) Филон	215
Дрозденко Василь	215
Жданович Антон Микитович	215
Жученко Федір	216

Золотаренко Іван Никифорович.....	216
Капуста Лаврін	216
Кравченко Іван.....	217
Кривоніс Максим	217
Кричевський Михайло.....	217
Лісницький Григорій Сахнович.....	218
Морозенко (Мрозовицький Станіслав) Нестор.....	218
Мужилівський Силуян Андрійович.....	218
Небаба Мартин	219
Немирич Юрій.....	219
Нечай Данило.....	220
Нечай Іван	220
Новицький Іван Федорович.....	220
Палій (Гурко) Семен Пилипович.....	221
Пободайло (Подобайло) Степан.	221
Пушкар Мартин Іванович.....	222
Сомко Яким Семенович.....	222
Шагін-Гірей.....	222

Воєначальники Запорозької Січі

Гетьмани (старші)

Бородавка (Нерода) Яків.....	222
Гуня Дмитро	223
Кішка Самійло	223
Острянин (Остряниця) Яків	224
Павлюк (справжнє прізвище — Бут) Павло Михнович	224
Ружинський Богдан Михайлович	224
Федорович (Трясило) Тарас	225
Шах Яків	225

Кошові отамани

Барабаш (Барабашенко) Яків Федорович	225
Гордієнко Кость	225
Калнишевський (Калниш) Петро Іванович	226
Сірко Іван Дмитрович.....	226

Військові, політичні й державні діячі інших країн

Росія

Царі (імператори):

Олексій Михайлович.....	227
Петро I.....	227
Єлизавета Петрівна.....	228
Катерина II Олексіївна.....	228

Військовики, дипломати

Бутурлін Василь Васильович	229
Ромодановський Григорій Григорович.....	229
Текелій Петро Авраамович	229

Річ Посполита

Королі:

Сигізмунд II Август	230
Баторій Стефан	230
Владислав IV Ваза.....	230
Ян II Казимир, Ян-Казимир	231
Ян III Собеський.....	231

Військові й державні діячі:

Вишневецький Ярема	232
Калиновський Мартин	232
Кисіль Адам Григорович	233
Конецпольський Олександр	233
Потоцький Микола.....	233

Кримське ханство

Іслам-Гірей III.....	234
Туган-бей.....	234

Швеція

Карл X Густав	235
Карл XII (1682–1718).....	235

Молдова

Лупул Василь	235
--------------------	-----

Трансільванія

Юрій II Ракоці (Д'єрдь II Ракоці)	236
---	-----